Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 4. | Torsdag den 24. Januar 1889. | 4. Aarg.

Indhold: Breve fra Rigsdagen. — Et Besøg hos Mormonerne. — Beskyttelse. — Jysk Husmandsforening. — Et Familieregnskab. — Kommunale Spørgsmaal. — Stanleys Stordaad. — Bekjendtgjørelser.

Breve fra Rigsdagen.

XI.

Den Forhandling, der førtes forleden i Folkethinget angaaende de 8 Millioner til Kjøbenhavns Befæstning, frembød megen Interesse. Den viste nemlig, hvor dybt vi sidder i Militarismen, og hvor haabløs enhver Tanke om at komme ind i regelmæssige Tilstande er.

Grev Holstein var Hovedtaleren paa Venstres Side, og han førte Ordet med sin sædvanlige Dygtighed. Han paaviste først, at Regjeringen *vidste* forud, at den ikke vilde faa disse 8 Millioner, som den havde taget paa *forventet* Tillægsbevilling; endvidere, at Regjeringen kunde have sammenkaldt Rigsdagen og forelagt den Forslaget. Og endelig gjorde han opmærksom paa, at nu var Regjeringen kommen saa vidt, saa den heller ikke spurgte om Landsthingets Mening; thi Landsthinget havde ikke haft mindste Lejlighed til at udtale sig om disse Millioner. Regjeringen havde nu kun et lille fanatisk Parti af Militarister at støtte sig til, som satte baade Loven og Landets økonomiske Udvikling til Side, blot for at fremme sine vanvittige Befæstningsplaner. Og vi maatte ikke tro, at vi nu var færdige. Den brede Ende er tilbage. Thi i den Begrundelse, som gives for, at man har taget de 8 Millioner, fremhæves det udtrykkeligt, at den Fæstning, som kan laves for disse Penge, er „svagere end ønskelig“, og kan kun tilbegevise et „kortvarigt“ Artilleriangreb.

Hr. Estrup bekræftede selv, at der er langt til Enden endnu. Han sagde udtrykkeligt, at det, der nu gjordes for disse 8 Millioner, var kun „en god Begyndelse“; det var „ønskeligt, at man gik videre“. Han hævdede, at der maatte „en lignende Styrkelse for Kjøbenhavn fra Søsiden“, og at „Flaaden maatte have en betydeligere og kraftigere Udvikling“. Naar vi hertil føjer, at Hr. Bahnson ved et Møde har sagt, at „man skulde se sig om andre Steder“, nemlig for at befæste dem, saa kan det ikke nægtes, at Regjeringens militaristiske Standpunkt nu er saa klart, saa det intet lader tilbage at ønske. Thi det vi har i Vente er altsaa følgende: 1) Kjøbenhavns permanente Befæstning fra Landsiden, 2) en tilsvarende Befæstning fra Søsiden, 3) en betydelig og kraftig Udvikling af Flaaden og 4) Hr. Bahnsons „andre Steder“, hvor der kan anbringes Fæstninger. —

Naar man hører sligt, har man en levende Følelse af, at man befinder sig i en Daarekiste. Den Højde, hvortil Militærgalskaben nu har udviklet sig, kan absolut kun forklares derved, at en Del af vore Medborgere er blevne angrebne af en Slags militær Sindssyge, og den eneste Undskyldning er, at den samme Sygdom har grebet hele det øvrige Evropa.

Man mente en Tid, at Hr. Estrup ikke var i særlig høj Grad modtagelig for denne Smitte. Men efter hans Udtalelser i Thinget forleden Dag, maa dette Haab nu fuldstændig opgives. Og det farlige er, at naar Hr. Estrup en Gang har givet sig Militarismen i Vold, saa vil den gribe ham med Hud og Haar. Hr. Estrup er ikke af de Karakterer, der gjør noget halvt. Ligesom vi kan være overbeviste om, at han vil gjennemføre Provisorismen til sine yderste Grænser, saaledes er der nu heller ingen Tvivl om, — efter at han har knæsat Militarismen —, at han ikke vil standse, før Hr. Bahnson har faaet alle sine Ønsker tilfredsstillede. Og Hr. Bahnson har mange Ønsker, og dyre er de alle.

Jeg hører til dem, der saa længe som muligt har haabet paa, at Hr. Estrup dog, naar det kom til

Stykket, med Kraft vilde modsætte sig altfor vidtgaaende Fæstningsanlæg. Jeg mente, at han kun nødtvungen havde ladet sig drage med til det, der nu blev gjort, og at han vilde modsætte sig den permanente Befæstning. Jeg skylder derfor Bladets Læsere at sige, at dette Haab nu ganske maa opgives. Vi kan ikke alene vente den permanente Befæstning, men meget andet foruden den.

Dette vil først have til Følge, at det vil blive næsten umuligt at holde os udenfor en evropæisk Krig. Et lille Land, der er rustet fra Top til Taa, vil ikke faa Lov til at holde sig nevtralt. Men vor Indvikling i en evropæisk Krig betyder Landets Ophør som selvstændig Stat. — Dernæst vil det have til Følge, at Landet økonomisk gaar sin Undergang i Møde. Et stort Land kan bære mange Byrder. Men et lille Land maa vælge mellem en økonomisk og en militær Politik. Man har valgt den sidste, og naar denne Politik er gjennemført, er vi færdige. — Endelig vil det have til Følge, at der aldrig kan blive indvortes Fred i Landet. Freden kan kun kjøbes derved, at Venstre godkjender det, der nu er gjort og fremdeles vil blive gjort, og det gaar ingen Venstremand ind paa.

Under disse Omstændigheder kunde det synes rigtigst at afbryde al Forhandling med Regjeringen, og lade det gaa som det bedst kunde. — Dette kom Grev H. ogsaa ind paa i sin Tale. Han mente dog, at dette vilde være ganske forkert. „Ganske vist", bemærkede han, „vil lovlige Tilstande her efter blive umulige, men Folkethinget vil have den Opgave i Fremtiden at godtgjøre, hvor Ansvaret ligger for, at det bliver umuligt at komme ind i lovlige Tilstande".

Det er vistnok ogsaa rigtigt. Ethvert Haab om Forlig maa ganske sikkert opgives for en lang Fremtid, og Fristelsen til at ophøre med al Forhandling kan derfor være stor, naar man paa Forhaand kan sige sig selv, at Udbyttet ikke staar i Forhold til Arbejdet, og at der i væsentlige Punkter ikke bliver taget mindste Hensyn til vore Afstemninger. — Men vi maa stadig huske paa, at det er aabenbart det, vore politiske Modstandere tilsigter. Intet vilde være dem kjærere, end om vi nedlagde Arbejdet, da vi derved vilde give dem et Skin af Ret til at handle ganske paa egen Haand. Men det er ikke værd at unde dem den Fornøjelse. Folkethinget har nu den Opgave at være Regjeringens og Højres onde Samvittighed. Vor Beredvillighed til at forhandle, vort Arbejde paa alt, hvad der forelægges, minder dem stadig om, at vi ikke vil staa som en Hindring for at komme ind i de lovlige Tilstande igjen. Det eneste, vi forlanger, er, at vi vil have en Stemme med i Ordningen af Landets vigtigste Anliggender, og vi godkjender aldrig saadanne Ting, som er gjort paa Trods af os. Men vi maa nu ikke hengive os til det falske Haab, at vore politiske Modstandere snart vil bøje sig for Samvittighedens Røst. De beruser sig i Magtens Sødme, og det gaar med denne Rus ganske som med en Rus i almindelig Brændevin, at saalænge den staar paa, befinder Samvittigheden sig i en slumrende Tilstand. — Det er det mærkelige ved vore politiske Modstandere, at skjønt der ikke kan være mindste Tvivl om, at de i andre Retninger er redelige og samvittighedsfulde Mennesker, saa holder de os med den mest fuldkomne Sindsro i en saadan Tilstand, der er saa langt fjærnet fra den grundlovmæssige Tilstand som Øst fra Vest. Jeg tror ikke, der er én iblandt dem, hvis Søvn foruroliges af stygge Drømme, eller som om Natten ser den døde Grundlov som et Spøgelse staaende ved Enden af deres Seng. — Det maa formodentlig hidrøre fra, at det at sætte Magten i Rettens Sted, er en saa gammel og sædvanlig Historie i Verden, saa det anfægter ikke Verdens Magthavere, naar det kun gjøres efter en stor Maalestok, medens de derimod nok har Øje for det, naar det sker i mindre Forhold. Det er med dette som med Krig og Erobring. At erklære en Krig, som koster mange Tusinde Mennesker Livet, er ikke umoralsk. Men at slaa et enkelt Menneske ihjel er den største Forbrydelse. At røve et Stykke Land fra et Folk er en Heltedaad. Men at stjæle et Brød, naar ens Børn sulter, er en Misgjærning.

Saadan er Moralen i de „kristne" Lande. Naar blot Magten er tilstrækkelig stærk, er den altid moralsk. Og saa koster det os endda adskillige Millioner at holde Kristendommen vedlige. Man spørger sig selv, om *den* Slags Kristendom egentlig er saa mange Penge værd? Mon man ikke værgede Landet bedst ved ikke at give Millioner ud til Fæstninger, og mon man ikke værgede Kristendommen bedst ved ikke at give Millioner ud til en Folkekirke?

Et Besøg hos Mormonerne.

II.

En af de største Seværdigheder i Utah er den store Saltsø. Det er den mest saltrige Sø, der findes. Man kan godt kalde Vandet en Saltlage. Som Følge heraf er det meget tungt, og et Bad i Saltsøen er af en meget ejendommelig Beskaffenhed. Kun $^2/_5$ af Legemet synker ned i Vandet, de øvrige $^3/_5$ svømmer ovenpaa. Den Badende tager sig derfor meget morsom ud. Han ligner nærmest en Korkprop eller en Blære, der svømmer paa Vandet. At drukne sig i Saltsøen kræver baade megen Omtanke og stor legemlig Kraft. At svømme er meget vanskeligt, da Arme og Ben halvvejs sprælle i Luften. Er man kommet paa Land igjen, saa tørres Vandet snart bort i den varme tørre Luft, og der bliver en Skorpe af Salt tilbage paa Kroppen, saa man kommer til at ligne Loths Hustru. Man maa derfor skylle sig i en af de Floder med fersk Vand, som løber ud i Saltsøen. Saltlagen er saa skarp, at kommer den ned i Svælget, snører den det sammen, og faar man den ind i Øjnene, volder den en ulidelig Svie.

Badet er imidlertid sundt og virker som Lægedom, og de kraftige Beboere i Mormonlandet finder

meget Behag i det. Der er bygget tre Badeanstalter ved Søen, som ligne de andre amerikanske Badeanstalter med store Dandsesaloner o. s. v., og det var ganske ejendommeligt at se den Opmærksomhed, man kan sige Misundelse, hvormed den mormonske Ungdom saa paa Dansen, uden at de dog selv vovede at tage Del i den.

Man faar Interesse for de jævne Bønder, som udgjør den langt overvejende Del af Beboerne i Mormonlandet. Hele Landskabet bærer Præg af økonomisk Lykke, og dette Præg hviler ogsaa over Befolkningen. Simpelheden i Sæder og det tilfredse Udseende hos Befolkningen tyder hen paa, at her maa findes noget ejendommeligt hos dette Samfund, som ikke findes hos andre. Dette fører os til at omtale Mormonernes Religion.

Mormonismens Stifter er Josef Smith. Han fortalte, at han Aar 1828 havde havt en Aabenbaring paa en Høj i Staten Ny York. Engelen Moroni, en Søn af Erkeengelen Mormon, steg nemlig ned fra Himlen og overgav ham en Stenæske, indeholdende de Guldtavler, hvorpaa Mormons Bog var skrevet. Ved Engelens Hjælp oversatte han Bogen paa engelsk, Men da han forudsaa, at man vilde tvivle om denne Aabenbaring, lod han disse Guldtavlers Tilsteværelse bekræfte af Vidner. Et saadant Vidnesbyrd kunde ganske vist være i høj Grad nødvendigt, og Folk, der ikke er Mormoner, vil sandsynligvis desuagtet alligevel have sin Tvivl.

Men sikkert er det, at der var mange, der troede paa denne Aabenbaring, og inden kort Tid saa Josef Smith sig omringet af en stor Skare troende, og han grundlagde den første mormonske Menighed i sin Hjembygd. — Men da Mormonerne den Gang, saavel som nu, havde en mærkelig Evne til at gjøre sig daarlig lidt af Folk, flyttede de snart til Staten Ohio. Og saadan har de maattet flytte hele fire Gange, bestandig længere vesterpaa. Ingen Steder kunde de komme ud af det med Folk. Alle Vegne, hvor de kom, tog de straks med utrolig Kraft og Udholdenhed fat paa Arbejdet og blev snart velstaaende Folk.

Fra Ohio kom de til Missouri, men ogsaa herfra blev de fordrevne 1830, og denne Uddrivelse skete paa en saa barbarisk Maade, saa Mormonerne siger, at de kan vel tilgive, hvad disse Hedninger har gjort imod dem, men aldrig glemme det. Ved Soldaters Hjælp blev de midt om Vinteren drevet ud fra deres Hjem. De skulde over den store Flod Missisippi, og Mænd og Kvinder, og især Børn, omkom i tusindvis, dels af Kulde, dels i Bølgerne. Desuden forfulgte Befolkningen dem og anrettede et stort Blodbad blandt dem. 20 Mormoner, der havde søgt Tilflugt i en Hytte, blev nedskudt gjennem Vinduerne. Smaa Børn, der var krøbne ind i en Ovn, blev trukne frem og myrdede. — Blottede for alt kom de til deres Bestemmelsessted Illinois. Her anlagde de en Nybygd, Nauvoo, og den var snart en af de skjønneste og mest velhavende i hele Illinois. Men ogsaa her vakte de Forbitrelse ved deres Overmod og Selvraadighed, og det gik saa vidt, at deres Fører, Josef Smith, blev myrdet af Befolkningen.

De indsaa nu, at heller ikke her var noget blivende Sted for dem, og nu kommer det mest heroiske Afsnit af Mormonernes Historie. — De havde begyndt at bygge et vældigt Tabernakel. Man havde beregnet, at det skulde gjøres færdigt i to Aar. Da de nu havde besluttet at flytte, var det jo rimeligt, at de straks havde holdt inde med Bygningen. Men deres afdøde Profet, Josef Smith, havde sagt, at det skulde blive færdigt, og saa *skulde* det ogsaa gjøres færdigt, for at han ikke skulde blive en falsk Profet. I *eet* Aar gjorde de det Arbejde, som var beregnet til ti Aar, og straks, da Templet var færdigt, *rev de det ned igjen*. Og saa drog de bort. Men da Illinoisboerne ikke syntes, det gik rask nok, bombarderede de Byen i tre Dage. Mormonerne blev jaget ud med Bajonetter, og deres gamle Hjem blev jævnet med Jorden.

Imidlertid havde de i Brigham Young faaet en ny Fører. Han var den Gang 45 Aar, og hans Evne til at styre er vistnok ikke blevet overgaaet af mange. Han besluttede nu at føre sit Folk til Egne, som ikke havde Spor af Tillokkelse for andre, til et øde, ubeboet Land, hvor kun enkelte Indianere strejfede om. Dette Land var Utah. Med et lille Selskab ankom han selv først dertil den 24. Juli 1847, en Dag, som siden hos Mormonerne fejres som en Festdag.

Imidlertid havde Mormonerne nedsat sig langt ude paa de øde Prærier, havde begyndt at bygge Huse og opdyrke Jord. Men da deres Fører befalede dem at bryde op, var de straks rede til atter at forlade deres Hjem for at begive sig til Utah.

Opbruddet skete i Høsten 1847. Toget bestod af 700 Vogne og 10,000 Mennesker. Dette Tog er en af de største Bedrifter, der nogensinde er udført. Man maa huske paa, at der var ingen Vej over Prærierne, at disse var befolkede med talrige Indianerstammer, der var fjendtlig stemte mod alle hvide Mænd, samt at al Proviant maatte medføres til hele Rejsen. Hertil kom det barske Klima paa disse store Sletter, de forfærdelige Snestorme, som kan ødelægge hele Byer, og den strænge Kulde,

Rejsen var i Virkeligheden et Krigstog. Man kan kun tilskrive Brigham Youngs store Evne som Fører, og Mormonernes Ihærdighed, at Flertallet ankom til Bestemmelsesstedet. Men mange omkom af Træthed og Nød, og hele Vejen betegnedes med Grave af de faldne. — Og da de saa kom til det forjættede Land, saa var det kun en øde Ørken, hvorpaa der voksede noget kort Græs, der gjemte uhyre Sværme af Græshopper. — Men i kort Tid blev denne Ørken forvandlet til det frugtbare Land, som nu frembyder sig for Beskueren.

Her fuldbyrdedes nu Mormonernes Organisation. Den øverste Magt ligger i Apostlenes Haand. Under disse staar Biskopper, som hver har sin Flok at styre. Om folkelig Selvstyre er der her ikke Tale.

Herfra sendes nu Missionærer ud over hele Verden, og nye Skarer strømmer stadig til. I den første

Tid var de fuldkomment afskaaret fra alt Samkvem med den øvrige Verden. Kun Indianerne boede omkring dem, og med disse sørgede de for at staa paa en god Fod.

Fra 1847—1869 havde Mormonerne nu deres Blomstringstid. Uge for Uge gik Udviklingen frem, og Følelsen af, at de var en Magt, tog bestandig til. Samtidig tiltog deres Overmod og Fanatisme. De tænkte sig ikke alene Muligheden af at blive en selvstændig Stat, men de drømte om et Verdensherredømme over hele Jorden. — Fra denne Tid har man mange Fortællinger om, hvorledes de behandlede de frafaldne. Man fortæller, hvorledes disse, uden at vide det, blev dømte til Døden, og saa en Nat blev kaldte ud af deres Hjem til et ensomt Sted. Der maatte de saa grave deres egen Grav, man skar dernæst Halsen over paa dem, saa Kroppen trillede ned i Graven, som derpaa tilkastedes. Man fortæller om en Ægteskabsbryderske, som angrende kom hjem til sin Mand, en Biskop, og bekjendte sin Brøde. Han sagde hende, at den eneste Frelse for hendes Sjæl var en frivillig Død. Efter et Øjebliks Betænkning blottede hun sit Bryst, og han stak sin Bowiekniv ind i det til Skaftet. — Paa den Tid forefalder ogsaa de berygtede Mord paa Udvandrere, som nærmede sig til Landet. En Gang myrdedes saaledes 120 Udvandrere, der var paa Vejen fra Arkansas til Kalifornien, efter at de i 4 Dage havde forsvaret sig mod Mormonerne. Mænd, Kvinder og Børn myrdedes uden Barmhjærtighed, og deres Lig blev liggende paa Sletten til Føde for Ravne og Ulve. Af disse Mord fremgaar det, at Mormonerne hverken har glemt eller tilgivet de Forurettelser, Amerikanerne har tilføjet dem.

Beskyttelse.

Henry George har gjort Spørgsmaalet om Beskyttelse eller Frihandel til Gjenstand for en nøjere Undersøgelse, og jeg skal her gjengive nogle af hans Tanker om denne Sag. — Selvfølgelig er han ivrig Frihandelsmand.

„Beskyttelsen“ bestaar deri, at man lægger en høj Told paa saadanne Varer, som kunne frembringes i Landet selv. Hensigten med den er da at beskytte de, der frembringer disse Varer, mod Udlandets Konkurrence. Thi naar Tolden er meget høj, kan det selvfølgelig ikke nytte for udenlandske Frembringere at indføre deres Varer, da Tolden vil fordyre dem saaledes, at de ikke kan blive solgt. — Beskyttelsens Tilhængere paastaa, at det er til Gavn for ethvert Land at frembringe alle de Produkter, som det i det hele kan frembringe, selv om der maaske er andre Lande, hvor Frembringelsen af disse Produkter ikke er nær saa kostbar. De paastaa desuden, at Beskyttelsen er til Gavn for Arbejderstanden, thi var der ingen Told, og kunde Varerne frembringes billigere i andre Lande, saa vilde vi blive oversvømmet med disse Landes Produkter, vi kunde altsaa ikke sælge vore egne Varer, og Virksomheden med at frembringe dem vilde da ophøre. Men derved vilde mange Arbejdere blive ledige, eller Arbejdslønnen vilde synke i en betydelig Grad.

Det, som vi nu først maa lægge Mærke til, er, at hvis Beskyttelsen er gavnlig for eet Land, saa maa den selvfølgelig være gavnlig ogsaa for alle andre Lande. Det maa altsaa være Opgaven for hvert enkelt Land at afspærre sig saa meget som muligt fra andre Lande, og saa vidt muligt forhindre dem i at indføre de Produkter til os, som vi selv, om end med stor Bekostning og Ulejlighed, kan fremkringe.

Men hvad vilde man sige, hvis man gjorde den samme Regel gjældende over for Familierne? Hvis man tvang enhver Familie til at være paa Post over for alle andre Familier, for at de ikke indbyrdes skulde handle med hinanden eller bytte med hinanden. Vi har en Følelse af, at dette vilde være naturstridigt og meningsløst, og at det ikke er Skaberens Hensigt, at Folkene og Familierne saaledes skulle staa paa Vagt imod hinanden, men tværtimod, at de skulle handle frit og uhindret med hinanden til gjensidig Hjælp og Fordel.

Menneskene ville aldrig kunne faa det ind i deres Hovede, at det er en moralsk Pligt at betale Told, og de ville ikke gjøre sig nogen Samvittighed af at snyde Toldvæsenet saa meget som muligt. — H. George fortæller, at han rejste for nogen Tid siden med 4 andre Mænd paa Jærnbanen. Den ene var nylig kommen fra Evropa med en Kuffert fuld af Foræringer til sin Kone. Han sagde til Toldbetjenten, at han havde Hastværk: „For hvor meget Hastværk“, sagde Betjenten. „For 35 Kr. Hastværk“, svarede Manden. „Det er just ikke meget for alt det“, svarede Betjenten. — „Jeg gav ham 35 Kr. til,“ svarede Manden og Kufferten slap igjennem. — En anden havde lagt en prægtig Merskums-Pibe øverst i Kufferten, og da Toldbetjenten beundrede den, sagde han, at den skulde han have. Den tredje og den fjerde harde ganske simpelt stukket Betjenten en Seddel i Næven. — Her var altsaa 4 agtede Mænd, den ene var Jærnproducent, den anden Kulmine-Ejer, og de to Fabrikanter, — og de syntes, det var ganske i sin Orden, at de havde snydt Toldvæsenet. — Ikke desto mindre var de allesammen ivrige Beskyttelsesmænd. — Selv meget religiøse Folk tager ikke i Betænkning at indsmugle Varer, og aflægge Ed paa, at de ingen toldpligtige Varer har. En from Mand blev for kort Tid siden greben ved sin Hjemkomst fra Evropa. Han havde aflagt Ed paa, at han intet medførte, og saa havde han i sit Rejsetøj skjult en Mængde kostbare Gaver til — en Kirke.

Det er saaledes aabenbart, at Toldbeskyttelse savner Støtte hos vor moralske Følelse. Almindelig sund Menneskeforstand kan heller ikke forsone sig med, at man skal give Penge for, f. Eks. at bære en Kasse Cigarer over en Bro eller en anden Grænse, naar man dog har Lov til at bære den 1000 Mile

bort, bare man er kommet over Grænsen. Men at gjøre noget til en Forbrydelse, naar vor moralske Følelse gjør Indsigelse imod, at det er en Forbrydelse, det bidrager kun til at nedbryde vor Agtelse for Loven. Toldtarifer frister kun Folk til Bestikkelse, Mened og Omgaaen af Loven. Men et System, der bærer saadanne Frugter, kan umuligt være til Gavn for Menneskeslægten.

Hvis Beskyttelsen var til Gavn for Samfundet, saa maatte det have været hensigtsmæssigt at anlægge Byer paa Steder, hvortil der var meget vanskelig Adgang. Saa maatte man tillige se at indskrænke Samfærdselsmidlerne saa meget som muligt. Vi anser det jo for nyttigt at bygge Jærnbaner, Dampskibe, anlægge Havne o. s. v. for at *forringe* Udgiften ved Vareforsendelsen. Men Beskyttelsen gaar ud paa at *fordyre* Vareforsendelsen. Hvis det er rigtigt, saa maa det andet nødvendigvis være galt.

Lad os antage, at vi engang kommer saa vidt, at vi lærer at flyve. Der kan formodentlig ikke være nogen Tvivl om, at Samfærdselen vil en Gang ske ved Hjælp af Luftskibe. Hvis nu Toldbeskyttelse er til Gavn, saa maa vi i høj Grad ængstes for, at dette skal blive muligt. Det vil nemlig saa være fuldstændig umuligt at gjennemføre Beskyttelsessystemet; man maatte saa anbringe Toldbetjente ved hvert et Hus, da Luftskibene jo kan lande alle Vegne med deres forbudne Varer. Eller man maatte spænde et Net over det hele Land.

Beskyttelsens Maal er altsaa kort og godt dette: at forhindre Indførslen af saadanne Ting, som er nyttige og værdifulde, for derved at fremtvinge Fabrikationen af disse Ting i Landet selv. Men dersom det er gavnligt for det ene Land at beskytte sig mod det andet, saa maa det ogsaa være gavnligt for den ene Provins at beskytte sig mod den anden, og for den ene By at beskytte sig mod den anden. Er det f. Eks. gavnligt for Sjælland ved høje Toldsatser at beskytte sig imod at faa Varer indført fra Skaane, saa maa det ogsaa være gavnligt at beskytte sig mod de fynske og jyske Produkter. Er det gavnligt for Kjøbenhavn at beskytte sig imod Malmø, saa maa det være end mere gavnligt for Roskilde at beskytte sig imod Kjøbenhavn. Man kunde sige til Kjøbmændene og Fabrikanterne i Roskilde, at nu rejser Folk der fra Byen stadig til Kjøbenhavn og forsyner sig baade med det ene og det andet, og kjøber kun Smaating i deres egen By; og Bønderne fra Roskilde og Omegn kjører med deres Korn og Smør og Flæsk til Hovedstaden, og tager Varer med hjem igjen for Pengene, i Stedet for at sælge til de Roskilde Kjøbmænd og forsyne sig fra deres Butiker. Hvis Roskilde Kjøbmænd beholdt hele Handelen, vilde de kunne udvide deres Forretninger, bygge større Lokaler, give flere Arbejdere Beskjæftigelse, hvorved Lønnen vilde stige.

Det er aldeles indlysende, at hvis det ene Land har Gavn af at beskytte sig mod det andet, saa gjælder det samme for hver enkelt By indenfor Landets egne Grænser. Ja, Kjøbmanden og Høkeren i hver Landsby kunde anføre de selv samme Grunde for at blive beskyttet mod Kjøbmændene og Høkerne i Nabolandsbyerne. Og — som før bemærket — er Beskyttelsessystemet rigtigt, saa maa vi tilsidst komme dertil, at den ene Familie beskytter sig imod den anden. Dersom det ene Folk ikke bør kjøbe af det andet, det, som det selv kan producere, saa bør den ene Familie heller ikke kjøbe af den anden, saadanne Ting, som den selv er i Stand til at frembringe. Men paa den Maade vilde vi ende i fuldstændigt Barbari.

Jysk Husmandsforening.

Ved *Jens Peder Sundbo.*

Denne Forening har nu 6 Aar paa Bagen. Den er stiftet af Husmand Augustinus Kristjansen i Sønder Omme ved Vejle Formaalet er:

1) at give Medlemmerne en lille Understøttelse aarlig i deres Alderdom.
2) at støtte dem, naar Sygdom, Dødsfald og andet Uheld indtræffer.
3) at styrke Samfundsfølelsen gjennem Organisation.

Partipolitik giver Foreningen sig ikke af med. Men den tager naturligvis Stilling til Arbejderlove og andre Spørgsmaal, vedrørende Arbejderne. Den har en særlig *Alderdomsfond* under en Overstyrelse. Men Hjælp til Sygdom og andet Uheld ydes af Sognekredsene. Hvert Medlem maa ved Optagelsen betale et Indskud af 2 Kr. og et aarligt Bidrag de første 10 Aar af 5 Kr., de følgende 10 Aar 4 Kr. og de sidste 10 Aar 3 Kr. — $^3/_4$ af Bidragene gaar til Kredsfondene og $^1/_4$ til Alderdomsfonden, der tillige har faaet Tilskud fra Amtsraad, Sparekasser og Private. Og den har heller ikke noget imod at modtage et Statstilskud, indtil Staten selv ser sig i Stand til at yde alle Ubemidlede en passende Alderdomsforsørgelse.

Medlemmerne deles i de ydende og de nydende. Ydende kan enhver faa Lov til at blive. Nydende Medlemmer er Husmænd, Indsiddere, Haandværkere og Tjenestefolk, baade Piger og Karle. Ingen, der ejer en Tønde Hartkorn eller derover, kan regnes mellem de *nydende.* Og det er kun disse, der har Stemmeret i Foreningen. Det er Meningen, at nydende Medlemmer skal have Alderdomsforsørgelse fra det fyldte 55de Aar. En Bestemmelse, der dog først træder i Kraft, naar Foreningen har bestaaet i 10 Aar. Men man stiler altsaa betydeligt videre end Bismarck, der ikke vil have sine Gamle forsørgede, før de er 71 Aar.

Foreningen ledes af et Repræsentantskab, hvis Formand er Landsthingsmand Th. Nielsen, og en Styrelse, der nylig valgte Folkethingsmand R. Nielsen til Formand. — Nu tæller Foreningen 1500 Medlemmer med en Kapital af omtrent 24,000 Kr. Fremgangen har i det sidste Aar været 250 Medlemmer. Naar Fremgangen blot kunde blive noget større, kunde Foreningen blive et udmærket Bindeled mellem jyske

Landarbejdere. Men Bidraget, der sikkert ikke er for stort til Formaalet men vel for en fattig Mands Pengepung, holder formodentlig en Del borte.

Foreningen har udgivet Bladet „Jylland", der udkom 2 Gange maanedlig i 4 Aar, — men nu gaar det ind, hvorefter Foreningens Meddelelser vil komme i „Husmandsvennen", der bliver udgivet og ledet af Højskoleforstander A. Jørgensen, Høng, og J. P. Petersen, Redaktør af „Landmandsblade". Det ny Blad vil særlig give sig af med praktisk Jordbrug og Havevæsen. Men det mælder sig ogsaa med kristelige Artikler og smaa Fortællinger.

Et Familieregnskab.

Der er skrevet en hel Del i Bladene i det sidste Aar om de økonomiske Forhold, og der er foretaget Studier over, hvad en Familie behøver til sit Underhold Aaret rundt. Nu har jeg tænkt, at det maaske kunde være til Lettelse for mange i disse Studier, om der kom nogle fra de lavere Klasser frem med deres Regnskab, og jeg vil da gjøre en Begyndelse, og hvad jeg her har optegnet, det er Fakta, hverken mere eller mindre.

Det er en Husmandsfamilie i det jyske Vesten, paa en lille Ejendom med 8 Tønder Land. Mand, Kone og 8 Børn, altsaa 10 Mennesker, der alle har deres Virksomhed i Hjemmet saa godt som hele Aaret rundt. Dog maa det for det nu svundne Aar bemærkes, at den ældste af Børnene, en Dreng paa 13 Aar, rejste ud i Tjeneste den 1ste Oktober og altsaa ikke har været med i Hjemmet de sidste 3 Maaneder. Men dette vil dog ikke meget formindske Udgifterne, da den Konto, som hedder *Klædevarer*, derved er bleven større. Deraf er nemlig omtrent det hele Beløb brugt til hans Udstyr. De Børn, der er hjemme, maa i Reglen nøjes med, hvad deres Moder kan sy og lappe sammen til dem af gamle Klæder. Og vi ældre slider paa Fortiden, saa længe vi har noget.

Regnskabet ser saaledes ud:

Indtægt.

Indtægt af Ejendommen	367	Kr. 85	Øre
Indtægt af Husflidsskole og Husflidsarbejder .	427	- 98	—
	795	Kr. 83	Øre

Udgift.

Renter, Skatter og andre Udgifter paa Ejendommen	249	Kr. 86	Øre
Fødevarer	464	— 58	—
Klædevarer	50	— 61	—
Brændsel	30	— „	—
Forretningsudgifter og Husflidsmateriel . .	68	— 77	—
Læge og Medicin	9	— 75	—
Blade, Bøger og der henhørende Smaating .	17	— 92	—
	891	Kr. 49	Øre

Vi har altsaa et Underskud paa omtrent 100 Kr. Dette har vel nærmest sin Grund i, at Ejendommen har givet for lidt, og dette har igjen sin Grund i, at vi ikke har Magt over den. Havde vi en Driftskapital, saa er det temmelig sikkert, at Ejendommen kunde drives til at give det dobbelte.

Kunde der raades Bod paa det, da var det sikkert det bedste, der kunde times os smaa Ejendomsbesiddere her i det fattige Vesten, og det vilde sikkert ogsaa betale sig bedst for det hele Samfund. I Reglen har vi Laan i Kreditforeningen — og da gjærne et stort Laan. — Der udover kan man altsaa intet faa. Alligevel maa man forrente en hel Del mere ved at søge de hjemlige Sparekasser og Banker, men det er dyre Laan. Kunde man i Stedet derfor faa et lille Laan paa billige Vilkaar, da vilde mange driftige og dygtige Mænd kunne klare sig godt, hvad de nu ikke kan, og mange hæderlige Familier undgaa Næringssorger og de dermed følgende Lidelser og — saa endelig Falliten. Men det lader ikke til, at et saa kristeligt og civiliseret Folk som det danske kan raade Bod paa saadanne Ting. Reglen er, at en Mand først skal gaa til Grunde, — miste sin Selvstændighed, — før der kan tænkes paa Hjælp. Det er den Menneskekjærlighed, der findes her, baade i det private og i det offentlige.

Naar vi nu ser paa Regnskabet her, at en Familie paa 10 Mennesker har faaet Føde og Klæder i et Aar for 515 Kr. 19 Øre, saa vil enhver jo nok skjønne, at det har ikke været ud over det nødvendige. — Men det har ikke en Gang været det nødvendige, det har kun været, hvad man kan kalde Sulteføde. Endogsaa Julen maatte holdes — dog for første Gang — med det sædvanlige Fedtebrød og Kartofler, uden Kage eller Julegrød, hvad dog de fleste gjærne vil regne med til det nødvendige. Men fælles Skade trøster, vi er mange om den Ting.

Nu har vi ogsaa en Del Smaagjæld, som vi har samlet i de 15 Aar, jeg har tjent som Friskolelærer for en aarlig Løn af omkring ved 200 Kr. paa egen Kost. Den kan jeg jo nu ikke faa betalt; men jeg har stadig en Del Bryderier med at faa den omsat.

Havde jeg nu en lille Driftskapital, saa jeg kunde drive Ejendommen til at give dobbelt saa meget, som den har givet det sidste Aar, saa vilde jeg efter dette Regnskab faa et Overskud af 272 Kr. 19 Øre. Der vilde saa blive Raad til Julekage og mange andre fornødne Glæder, som nu maa undværes, og saa vilde der endda blive lidt til Afbetaling paa Gjæld. Den Indtægt, Ejendommen nu giver, er ogsaa for lille Løn for det Arbejde, den faar. Vi driver det hele med Køerne, og vi dyrker hvert Aar en Td. Land med Rodfrugter og Havesager; saa jeg kan vel regne, at der kræves min halve Arbejdstid Aaret rundt.

Jælling Mark, i Januar 1889

Kristoffer Jensen.

Kommunale Spørgsmaal.

Hvis det var saaledes ved Sogneraadsvalg som ved Folkethingsvalg, at Kandidaterne havde en Skærsild at gaa igjennem, inden de kom ind i den syvende

Himmel, at de offentlig maatte gjøre Rede for deres Stilling til de kommunale Spørgsmaal, offentlig maatte modtage og besvare Interpellationer osv., saa kunde der være rig Anledning til at se vore ærede Sogneraadskandidater lidt efter i Sømmene. Saaledes er det imidlertid ikke. Vilde man stille et Spørgsmaal til en Sogneraadskandidat, saa vilde han formodentlig simpelt hen nægte at svare under Henvisning til, at han helst vil være fri for Kandidaturen. Dette er uheldigt. Det er nemlig ikke nok, at man ved, om Vedkommende er Venstremand eller ej; thi Venstremand og Venstremand er to Ting. Der sidder mangfoldige Mænd rundt omkring i Sogneraadene, som altid stemmer paa Venstres Rigsdagsmand, og som altsaa er Venstremænd, men som alligevel ikke ejer virkeligt Frisind for 2 Øre. Saa ofte et Spørgsmaal kommer frem, der ikke hører hjemme direkte paa den politiske Overflade, saa stikker den konservative Djævel sin Hestefod ud, og „Venstremanden" stemmer som den reneste Estrupper. Den Slags Overraskelser var det rart at kunne nogenlunde sikre sig imod.

I Grundlovens § 30 er der tilsagt enhver dansk Mand Valgret, som er fyldt 30 Aar, med mindre han (blandt andre Indskrænkninger) nyder eller har nydt Fattigunderstøttelse, der ikke er enten *eftergivet* eller tilbagebetalt. At en Mand har faaet Understøttelse af Fattigvæsenet, hindrer ham altsaa ikke i at have Stemmeret, dersom denne Understøttelse blot kan blive *eftergivet* (Tilbagebetaling vil der vel kun i ganske særegne Tilfælde være Tale om). Her er en Opgave for et virkelig demokratisk Sogneraad. Det er Sogneraadet, der yder Understøttelsen, det er følgelig ogsaa Sogneraadet, der eftergiver denne. Hvad var nu mere naturligt, end at man over en lav Sko eftergav al Fattigunderstøttelse, for saa vidt denne var ydet til uberygtede Personer. Derved vilde dog en af de temmelig meningsløse Bestemmelser om Valgrettens Indskrænkning blive betydningsløs. Ikke desto mindre vaager mange Venstresogneraad med ængstelig Samvittighedsfuldhed over, at intet „Fattiglem" kommer paa Valglisten.

Den kommunale Beskatningsmaade er naturligvis, hvordan den end vendes og drejes, i høj Grad uheldig. Skatten paa Sukker og Salt er slem, Skatten paa Hartkornet er aldrig en Smule bedre. Men Loven giver dog her Kommunerne et lille Spillerum, idet de kan nøjes med at ligne paa Hartkornet fra $^7/_8$ til $^1/_2$ af den hele Kommuneskat og Resten, altsaa fra $^1/_8$ til $^1/_2$ paa Formue og Lejlighed. Hvor stor en Del der skal lignes paa Hartkornet, og hvor stor en Del paa Formue og Lejlighed, fastsættes for 3 Aar ad Gangen af Amtsraadet efter Sogneraadets Indstilling. Nu skulde man vente, at demokratiske Sogneraad som Regel maatte søge at komme saa langt bort fra Hartkornsskatten som mulig og altsaa ligne Halvdelen paa Formue og Lejlighed. Det er saadan en snild Maade at lægge Ligning paa, naar man lader Hartkornet betale. Det er vanskeligere at finde og ubehageligere at komme paa Kant med de fyldte Pengesække. At en Mand saa svarer lige meget Skat, enten han ejer sin Gaard to Gange, eller han slet ikke ejer den, det bryder man sig ikke om. At ligne den større Del paa Hartkornet er kun forsvarligt i de enkelte Tilfælde, hvor en eller anden velhavende Hartkornsbesidder ikke har personligt Ophold i Kommunen og af den Grund ikke kan rammes af Formueskatten.

Ogsaa overfor Skolen kan man ofte i Venstresogneraad blive Vidne til store Besynderligheder. — Venstremænd anser sig saaledes i Reglen forpligtede til at understøtte Friskoler, uagtet disse dog i og for sig er udemokratiske. Derimod kan de samme Mænd, som ikke betænker sig paa at sende deres Sønner og Døtre et Par Aar paa Højskole, betænke sig to Gange, inden de gaar med til at bevilge et Beløb af 50—100 Kroner til Bogsamlinger eller lignende ved Almueskolen. —

Men, som sagt, kommunal Virksomhed er ikke i ret høj Kurs; derfor faar man sjældent heller at vide, hvad kommunale Repræsentanter vil, førend det er for silde.

A Nøhr.

Stanleys Stordaad.

Hvad stort er det egentlig, som Stanley har øvet? For dem af vore Læsere, som trænger til Svar paa dette Spørgsmaal, skal jeg tillade mig at fremsætte en Lignelse. Den halter vistnok; men det gjør jo enhver Lignelse efter kloge Folks Paastand. Alligevel kan Lignelser være helt gode, om de end ikke har deres Bentøj i den smukkeste Orden; i alt Fald er der mange brave Mennesker, som er daarligt gaaende. — Derfor kommer jeg trøstigt med min Lignelse.

Kjendskaben til det menneskelige Legeme er, efter hvad man hører, ikke meget udbredt. Saa meget ved vel imidlertid de fleste, at der er noget i os, der kaldes *Blodaarer*, og noget, som hedder *Pulsaarer*. Gjennem de første gaar Blodet til Hjærtet, og gjennem de sidste sendes det fra Hjærtet ud til Legemets forskjellige Egne, for at hver Legemsdel kan faa den Næring, som den trænger til. Det er en meget farlig Sag, hvis der bliver noget galt fat med Aarerne. Overskæres en af de større Aarer, eller sætter der sig en Prop i en saadan og standser Blodets Fart, kan det volde Døden.

Hvad Aarerne er for Mennesket, det er Veje og Stier for Landene. Ad Floder, Søer og Have, ad Gangstier, Gader, Landeveje og Jærnspor har baade økonomisk og aandeligt Liv sin Færdsel. Vi indser let, at alt Menneskeliv fik trange Kaar, ja gik Døden i Møde med raske Skridt fra den Dag af, da de nævnte udvortes Baand mellem Sted og Sted blev overskaarne eller paa anden Maade gjort ubrugelige.

Mægtige Floder er som store Pulsaarer for de Lande, som de gjennemskærer. Fra gammel Tid af har det østlige og nordlige Afrika kjendt en saadan Pulsaare, nemlig *Nilen*. Denne Flod har efter Hi-

storiens Vidnesbyrd været en god Vej for Livet paa hine Kanter. Dygtige Afrikarejsende har nu afsløret Nilens Gaader for os. Et hundrede Mil fra Afrikas Østkyst ligger der en Række Søer, som fører en stor Vandmasse. Albertsøen har et Fladefang som Sjælland og Fyn tilsammen, og Viktoriasøen er tre Gange større end Nørrejylland. Hele denne Sørække kan betragtes som Nilens Hjærtekamre, og de Kilder, som Søerne faar Tilførsel fra, bliver da Blodaarerne i det hele Nilegnslegeme.

Vest og syd for de store Nilsøer ligger der en Snes større og mindre Vande. Det største af dem er Tanganjikasøen; den er dobbelt saa lang som Vejen fra Kolding til Skagen, og dens største Bredde er som Langelands Længde. Tanganjikasøen kan *maaske* ligesom de andre Søer af Snesen regnes til et nyt Hjærtekammersystem. Livingstone vidste, at dette Hjærte havde Afløb mod Nord i den saakaldte Lualabafloð; men hvor Afløbet endte, vidste han ikke. Muligvis bøjede det ind i Nilen et Sted, — muligvis var Lualabafloden det øverste Løb af den store Kongoflod, som munder ud i Atlanterhavet.

Det blev Stanleys Stordaad at bringe Lys i denne Sag. Fra 1874 - 77 gjorde han en brydsom Rejse tværs over Syd- og Mellemafrika, fra Øst til Vest, og fastslog derved, at Kongofloden er Sydvestafrikas store Pulsaare. Han har ikke blot opdaget Kongoflodens Løb; men han har ogsaa virket for, at den kan blive en god Vej for baade aandeligt og materielt Liv. Ligesom der er sagt:

„Columbus over Havet fór,
og Jorden den blev dobbelt stor,"

saaledes kan der med Rette siges, at Stanley har udvidet den fremadstræbende Menneskeheds Hjem. Paa en Tid, da de gamle Kulturfolk begynder at finde deres Hjem temmelig snævre, maa den Mand tælles blandt de store Velgjørere, som tager nyt Land under Plov. Og en saadan Mand er Stanley.

J. P. Kristensen-Randers.

Meddelelse.

Dr. phil. *Winkel-Horn*, der er bekjendt som Oplæser af danske Forfattere, særlig humoristiske, tilbyder atter i Aar demokratiske Foreninger at komme til Stede som Oplæser, og Redaktionen anbefaler Foreningerne at modtage dette Tilbud.

Anmodninger om, at saadanne Oplæsninger ønskes, tilstilles Dr. phil. *Winkel-Horn*, Blaagaardsgade 15, Kjøbenhavn, N., eller Bladets Redaktion, Virginiavej 9, Frederiksberg.

Kjøbenhavns Aftenskole
Vesterbrogade 15.
Teknisk-, Handels-, og Examens-Institut
til
Maskinistexamen
1. og 2. Del,
Officer- & Underofficers-
skolerne
af Hæren og Søværnet samt
Præliminærexamen.
OBS.
Forespørgsler besvares
af
L. J. Hoffmeyer,
Skolens Forstander.

Bager søges.

Pladsen som Bager i Ousager Fællesbageri bliver ledig til 1. Maj dette Aar.
Nærmere Oplysninger om Løn m. m. faas ved Henvendelse til K. Mortensen, Skovholm Mølle pr. Lejre St. inden d. 14. Februar.

Vestbirk Højskole

ved Horsens aabnes for Piger 3. Maj. Undervisningen ledes af undertegnede sammen med 1 Lærerinde, 3 faste Lærere og 1 Timelærer.
Kristine Nielsen. Grønvold Nielsen.

Pige søges.

En Pige kan faa Tjeneste hos os til 1. Marts.
Henning Jensen,
Virginiavej 9, Frederiksberg.

Slagtede Grise

og øvrige **Landprodukter** modtages til Forhandling. **Forespørgsler** besvares og meddeles Underretning om Prisforholdene.
H. P. Nielsen,
Madsen & Pedersens Eftf.
Kompagnistræde 14.
Kjøbenhavn, K.

Henning Jensen prædiker Søndag d. 27. Januar Kl. 7 i Højskolesamfundet, Kultorvet Nr. 2.

For 1 Kr. 100 Ark Brevpapir og 100 Konvoluter. Extra godt. Forsendes fra *I. Knudsen*, Skive.

Unge Mennesker fra Landet kan faa Kost og Bolig i vort Hjem, Jyllandsvej 19, Frederiksberg.
Jens Peder Sundbo

Kjøbenhavns Højskoleforenings
Gjæstehjem,
Helgolandsgade 14,
(tæt ved Banegaarden).

Hyggelige Værelser for **Tilrejsende** 1 Kr. pr. Døgn. Nogle Værelser med fuld Kost kan faas **maanedsvis.**
Harald Holm.

ENHVER SIT.

Redaktører: Henning Jensen og Kristensen-Randers.

„Enhver Sit" behandler politiske, sociale og kristelige Spørgsmaal.
Udgaaar hver Torsdag Aften til en Pris af 1,25 Øre Kvartalet.
Demokratiske Foreninger, som bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat
Bekjendtgjørelser 10 Øre Linjen. Rabat gives for Bekjendtgjørelser, der indrykkes mindst tre Gange.
Bladet kan bestilles hos Landpostbudene eller paa Postkontoret.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.** Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.